

Aardrijkskundeonderwijs in beweging

Het aardrijkskundeonderwijs kent veel dimensies. Deze *Geografie-special* gaat in op een aantal interessante ontwikkelingen. Met onderzoeksrapportages, interviews en beschouwingen over AK in het basisonderwijs, vmbo, havo/vwo en de pabo, AK in het buitenland, de vaksectie, schoolboeken, ICT en veldwerk.

We vergeten wel eens dat de meeste aardrijkskundelessen worden gegeven in de hoogste klassen van het basisonderwijs en de onderbouw van het vmbo. In groep 7 en 8 van de basisschool heeft aardrijkskunde gemiddeld één uur per week. Vrijwel alle aandacht gaat uit naar taal en rekenen, want dat zijn de basisvakken. Maar de basis waarvoor? Voor zaken waar het vak aardrijkskunde het over heeft, zou je zeggen. Leerkrachten blijken echter vaak weinig te hebben op wat het vak aardrijkskunde te bieden heeft. Hoe kan aardrijkskunde op de pabo weer meer aandacht krijgen? Marian Blankman doet daar onderzoek naar en vertelt in deze special over haar eerste bevindingen.

Aardrijkskunde is goed te concretiseren en je kunt het ook buiten leren. Veldwerk dus. Een rapportage van onderzoek naar veldwerk in het vmbo komt van Katie Oost. Doen vmbo-docenten aan veldwerk en zo ja, hoe? Wat zijn hun drijfveren om veldwerk te doen en wat de barrières?

Huib Ernste en Fer Hooghuis stellen dat de handelingsgerichte benadering zich bij uitstek leent voor het onderzoeken van beleidsmatige onderwerpen in de eigen regio. In het onderwijs kun je daar op een eenvoudig niveau mee beginnen. Aardrijkskunde is prima geschikt om jongeren verschillende perspectieven bij te brengen. Dat kan op veel manieren. Hoogleraar Anke Uhlenwinkel uit Potsdam concludeert op grond van de diversiteit in het Duitse aardrijkskundeonderwijs dat een keurslijf niet wijs is. Zij pleit ervoor verschillende richtingen

FOTO: TINE BÉNEKER

te accepteren en elkaar wederzijds te inspireren zonder alles in één format te persen. Onderwijsgeografe Clare Brooks uit Londen is blij dat het Engelse aardrijkskundeonderwijs de geografische ervaringen van jonge mensen serieus begint te nemen. Sommigen, ook buiten Engeland, zijn daar al mee aan de slag. Tine Beneker en Rob van der Vaart participeren in internationaal onderzoek en melden dat Finse, Nederlandse en Duitse jongeren geïnteresseerd zijn in de wereld, maar dat het eigen belang en dat van hun land boven het belang gaat van een groter geheel. Voor

aardrijkskunde ligt hier een kans voor discussie en verdieping.

Een ander aspect is de toekomstperceptie. Uit een onderzoek van masterstudent Ilona Wevers komt naar voren dat Nederlandse brugklasleerlingen hun eigen toekomst zonnig inzien, maar de mondiale toekomst juist overwegend pessimistisch. Aardrijkskunde kan leerlingen helpen oog te krijgen voor de wereld waarin ze leven en naar hun toekomst te kijken.

Er gebeurt veel in het aardrijkskundeonderwijs. Rob Adriaens meldt dat de nieuwe examenprogramma's havo en vwo goed zijn geland en dat veel docenten en leerlingen positief zijn over de eerste rondes van de examens.

Aardrijkskundesecties moeten wel flink aan de bak, meldt een vaksectie aardrijkskunde uit Etten-Leur, om ervoor te zorgen dat leerlingen aardrijkskunde ook in de bovenbouw kiezen. Velen zetten zich in om mooie dingen voor het aardrijkskundeonderwijs te doen. Een Engelstalige atlas en een watereducatieproject bij de nieuwe tentoonstelling rondom het NAP-monument in de Amsterdamse Stopera zijn twee voorbeelden. Daarnaast biedt de digitalisering nieuwe mogelijkheden, stelt docente Marieke Kleinuis, bijvoorbeeld om met *EduGIS Lokaal* eigen onderzoeksprojecten professioneel en diepgaand aan te pakken.

Al met al wordt duidelijk dat het aardrijkskundeonderwijs volop in beweging is en onverminderd belangrijk. Zonder aardrijkskunde kom je er niet. De buitenwereld en leerlingen zien dat echter niet altijd, dus moeten we dat meer voor het voetlicht brengen. Aardrijkskundedocenten, scholen, lerarenopleidingen en geografen op universiteiten dragen samen de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het aardrijkskundeonderwijs. In goede samenwerking kunnen zij veel bereiken. Het is de inspanning waard. •